

RUNDT OM

Viborg-
søerne

Udgivet af Turistforeningen for Viborg & Omegn juni 2000
og støttet med tilskud fra Tips- og Lottomidler til friluftslivet

2. udgave juni 2004
udgivet af Turistforeningen for Viborg & Omegn
og ViborgEgnens Turistråd

Tekst: Britta Leth

Foto: Hans Jørgen Lysholm, Poul Dal, Lokalhistorisk Arkiv,
Viborg Kommune, Erik W. Olsson, Søren Hjortshøj Nielsen m.fl.

Tryk: Byens Tryk, Viborg

En stor tak for indlæg og hjælp til:

Marie Vedel-Rieper, Marianne Bro-Jørgensen, Jesper Hjermind,
Niels Bertelsen, Poul Blicher Andersen, Helmuth Spanggård og
Jesper Overgaard.

Velkommen til Viborg-søerne

Viborgs to søer, Nørresø og Søndersø, tilfører byen en betydelig maritim charme. Faktisk udgør søerne byens vigtigste rekreative areal.

Uanset årstid og næsten uanset vejrlig møder man motionister i alle aldersklasser på vej omkring søerne. Der løbes, der spadseres, og der cykles – især omkring Søndersø, hvor stierne følger søbredden næsten hele turen rundt på 5,6 km. Turen varer cirka en time i normalt gangtempo, og der er opsat bænkke, så man i ro og mag kan sætte sig og nyde den smukke natur. Strækningen fra Golf Hotel Viborg til boldklubben B67 har en jævn asfaltbelægning og er særdeles velegnet til en tur på rulleskøjter. Turen omkring Nørresø er på 5,4 km og byder også på mange naturoplevelser.

Fuglelivet i og ved søerne er righoldigt. På søerne ses oftest gråand, toppet lappedykker og blishøne. Langs bredden yngler en række sangfugle. Om vinteren gæster trækkende fugle området, oftest skallesluger og troland.

Søerne er meget attraktive som fiskevande. Specielt langs bredden af Søndersø er der gode muligheder for fiskeri.

Roning er en yndet sport i Viborg, og der sejles både med motor og sejl på søerne. Om sommeren sejler turbåden »Margrethe I« såvel rutefart som chartersejladss på begge søer. Når søerne fryser til, kommer skøjtøløberne på banen.

I denne brochure fortælles om oplevelsesmulighederne omkring Viborg-søerne. Dem bør byens gæster og viborgenserne ikke snyde sig selv for.

Turistforeningen for Viborg og Omegn

Søernes historie

Viborg-søerne er dannet under den sidste istid, der sluttede for 13.000 år siden. Søerne ligger i en tunneldal, der går fra Mariager Fjord til Hald Sø, hvor gletscherporten var ved isens hovedopholdslinie.

De første tegn på tættere beboelse, som forstadium til Viborg by, stammer fra år 800. Søerne var dengang delt af et vadested, der lå lidt syd for den nuværende Randersvej. I 1313 sørgede kong Erik Menved for, at vandstanden steg med to meter, så de to søer blev til én. Kongen ville have mere styr på sine undersåtter og byggede en borg på toppen af Borgvolds bakke. Den højere vandstand sikrede vand i voldgraven.

I mange år var det nødvendigt at sejle over søerne, og der blev på et tidspunkt oprettet færgefart. I 1812 byggede fabrikant Bertel Bruun en træbro, der gik fra »Salonhalvøen« til den modsatte bred, og her kostede det bropenge at komme over. Den store sø blev delt i to søer igen, da den nye Randersvej fik sit nuværende forløb hen over en dæmning i 1850'erne. Omkring 100 år efter blev vejdæmningen udvidet.

I 1880'erne begyndte kloakering af byen, og spildevandet blev så godt som urensset ledt ud i søerne. Senere kom de vandskylende toiletter, og der opstod virkelig miljøproblemer. Fra 1938 blev der foretaget en mekanisk rensning af spildevandet, inden det blev ledt ud i søerne, men først i 1971 blev spildevandet ført til Bruunshåb Centralrensningsan-

læg. De største forureningskilder til søerne blev dermed stoppet.

Forureningen betød, at der var betydelige mængder af fosfor og kvælstof i søerne. Dette gav algerne vækst, så vandet blev uklart. Vandplanterne kunne ikke trives uden lys fra solen, så de døde langsomt. Hermed blev fødekæden ændret, så rovfisk som gedde og aborre ikke længere kunne kontrollere bestanden af fredfisk, såsom skalle og brasen. Mængden af fredfisk voksede altså. Da de spiser dafnier, som lever af de mikroskopiske alger, blev væksten af alger større og større og vandet dermed mere grønt. Viborg Kommune startede derfor i 1990'erne

en række miljøforbedrende tiltag. Søerne får i dag et kunstigt åndedræt. Ved den sydøstlige ende af Nørresø er der opstillet en tank med omkring 19 ton flydende ilt, der ledes ud i søerne gennem et rørsystem. På de dybeste områder er der udlagt cirka tre km perforerede gummislanger, og herfra bobler ilten frem og opløses i vandet. Dette giver således gode iltforhold ved bunden, så bundslammet ikke kan frigive fosfor. For at genskabe fødekæden opfisker Viborg Kommune i samarbejde med Viborg Amt fredfisk. Der er allerede sket en forbedring af vandkvaliteten, og vandet er blevet mere klart. Nørresø skal ikke iltes til evig tid. Når den økologiske balance er genskabt, kan der lukkes for hannerne.

1

2

3

Rundt om Nørresø

1 »Margrethe I« ankom til Viborg i 1990. Skibet er bygget på Nyborg Skibs- og Bådebyggeri i 1935 og fik i 1937 navnet »Margrethe«. Da Nordens dronning Margrethe I er hyldet i Viborg i 1387, var det naturligt, at søernes »dronning« ved ankomsten til Viborg blev kaldt »Margrethe I«. Det gode skib har givet mange viborgensere og gæster/turister en flot sejltur på Viborgsøerne. I sommerperioden arrangeres hver dag sejlture, se afgangstiderne på broen ved Golf Salonen. Tag en sejltur på en time og oplev Viborg set fra søsiden. »Margrethe I« kan også lejes af firmaer, foreninger, institutioner og private. Kontakt Viborg Turistbureau herom, tlf. 8725 3075.

2 Golf Salonen – I forbindelse med etableringen af det smukke parkanlæg Borgvold blev der her i 1867 opført »Selskabernes Pavillon«. Stedet kom senere til at hedde »Salonen«, som blev ombygget og udbygget adskillige gange, blandt andet i 1931 med en 16 m lang og 5 m bred lukket glasveranda.

I 1990 overtog Golf Hotel Viborg stedet, og en stor ombygning og restaurering fandt sted. Golf Salonen er nu indrettet som en hyggelig helårsrestaurant med en fantastisk udsigt over søerne – et godt spisested med natklub.

3 Borgvold med det gamle voldsted er byens ældste og smukkeste anlæg og er fra 1864. Voldstedet er sandsynligvis resterne af kongsborgen, som Erik Menved opførte i 1313. I sommerhalvåret er kiosken åben, og her kan alt godt nydes. På stedet kan også lejes både, kanoer og vandcykler. Ved siden af findes en god legeplads med overdækkede bænke og borde. På en lille tribune er der sommeren igennem forskellige musik- og teaterarrangementer.

På Borgvold kan ses skulpturerne: »Siddende pige« og »Liggende pige« skabt af Gerhard Henning samt »Vandpigen« – også kaldet »Nymfen« – skabt af Ludwig von Schwanthaler. Der er offentlige toiletter ved Borgvolds parkeringsplads.

4

5

7

4 Bibelhaven blev i 1989 indrettet i det sydvestlige hjørne af Borgvold. En enestående samling af urter, buske og træer findes her. Alle er nævnt i Det Gamle og Det Nye Testamente og forsynet med navneskilte, bibelciter og ofte krydret med oplysninger om legender og overtro.

5 Pilehaven – lidt nord for Pilehaven lå i middelalderen et johanniterkloster. Johanniterne nævnes første gang i Viborg i 1285. Hans Tausen, som var reformationens fortaler, kom i 1525 til johanniterklosteret, men blev dog udstødt i 1526. Han fortsatte med at tale Roma midt imod, og allerede i 1529 vandt den evangelisk-lutherske kirke i Viborg. Kort efter drog han til København. I 1578 blev både kloster og kirke revet ned, og stenmaterialerne blev brugt til reparation af Viborg Domkirke. Pilehaven er anlagt i 1996–97, og med naturmaterialer har Viborg Kommune i samarbejde med kurvemager Bent Vinkler dekorativt udformet hegn, søjler og kurveflet af pile- og ahorn grene. De er meget smukke og skulpturelle.

6 Viborg Katedralskole, der er opført i nyklassicistisk stil, er et af Hack Kampmanns hovedværker. Bygningen stod færdig i 1926, men kan ikke desto mindre sætte friske skud. Den kobberbeklædte, gulstenede idrætshal er et bevis. Skørping-arkitekterne Dall & Lindhardt sen har tegnet hallen til den gamle rektorhave. Katedralskolen kaldes fortsat Latinskolen, et levn fra gammel tid, da latin var skolens eneste sprog. I dag kan der tages en matematisk eller sproglig studentereksamen. Der er derudover oprettet en særlig Team-Danmark linie for sportsfolk på eliteplan.

7 Krudthuset – Viborg fik i 1865 sin faste garnison, og som en følge blev der i 1874 opført et krudthus. Af sikkerhedsmæssige grunde blev det lagt uden for byen. Krudthuset blev nedlagt i 1930, og vejnavnet Krudthusvej er det eneste levn fra den tid.

8 Nørremølle/Nørre Enge – Nørremølle var oprindeligt ejet af domkapitlet, men overgik i 1664 til privat eje og bruges i dag til privat beboelse. Nørre Enge udgør

9

10

12

sammen med Granada-området et rekreativt areal på henved 100 ha. Nørre Enge består af en række græsningsenge, og Viborg Kommune ønsker her at lave et større naturområde med åbent vandspejl og våde enge.

- 9 Granada** var oprindeligt et forlystelsessted, hvor man kunne sejle til fra Borgvold. I dag er det et skønt naturområde med et vandhul og legeplads, der må benyttes af alle børn og barnlige sjæle.
- 10 Nørresø** er kollegium og bygget i 1989 efter tegninger af arkitekt C.F. Møller og Ingolf Jacobsen, Herning. Med en spændende og anderledes arkitektur er der fra alle værelserne udsigt over Nørresø. De 40 værelser er fordelt på fire huse samt et fælleshus med konference- og festsal. Stedet er åbent for alle, men især gæster til Hedeselskabet og Danmarks JordbrugsForskning – Forskningscenter Foulum bor og overnatter her.
- 11 Landbrugscenter Midt** er et nyt indslag. Her har landboforeningerne i Kjellerup, Bjerringbro, Hammershøj og Viborg et fælles hovedsæde. Arkitekten er Thomas Pedersen fra arkitektfirmaet Kjelgaard & Pedersen. Mod søsiden skaber en glaselevator forbindelse fra gadeniveau til anden sal. Herfra er der en storslået udsigt over Viborg by.
- 12 Asmildkloster Landbrugsskole** – Det oprindelige og flotte bygningsværk blev bygget i 1908 efter tegning af arkitekt Ulrik Plesner. Skolen er senere udbygget, og i dag kan kostskolen rumme 140 elever. Med værksteder og maskinpark kombinerer skolen teorien med det praktiske. En sportshal og fodboldbane giver eleverne gode udfoldelsesmuligheder. Mange tager her uddannelsen som professionel landmand. Også videreuddannelsen til driftsleder (grønt bevis), udvidet driftsleder (grønt diplom) og agrarøkonom kan tages her.

13

15

16

Rundt om Sønder sø

- 13 Kunsthallen Brænderigården** er Viborg Kommunes kunst- og kulturhus med skiftende udstillinger af såvel danske som internationale kunstnere. Stedet rummer også Viborg Kunstforening, Arbejdernes Kunstforening og Danske Grafikere, hvilket er med til at præge de spændende udstillinger. Danske Grafikere har sit provinshovedsæde her, og Viborg Kommune ejer en betydelig samling af grafik. Atelier for skiftende professionelle kunstnere, kunstskeole og væksthush for kunstspirer er med til at give stedet den kunstneriske ånd og mange aktiviteter. Brænderigården er den eneste bevarerede bygning fra Viborgs første industrikvarter ved Sønder sø. Her lavede familien Haubro således i 1800-tallet brændevin af kartofler, hvoraf navnet Brænderigården.
- 14 I plænen og under parkeringspladsen op mod Brænderigården** gemmer sig betydelige skatte fra vikingetiden og middelalderen. I 1981 blev der gennemført en forskningsgravning, som gav fine resultater. Kulturlagene havde en tykkelse på ca. fire meter med de ældste lag under grundvandsniveau, så alle materialegrupper er yderst velbevarede. I 1984–85 fortsatte undersøgelserne, idet Golf Hotel Viborg skulle bygges. Alle fundene fortæller om historie og levevis i Viborg fra 1000 til 1300. Ét af de usædvanlige fund er en meget velbevaret mandsskjorte af hør fra ca. 1050. Denne kan ses på Viborg Stiftsmuseum.
- 15 Brostrøms Minde** er rejst i det offentlige anlæg af Almindelig Dansk Gartnerforening til ære for Carl Jacobson Brostrøm (1836–1917). Han var i mange år handelsgartner i Viborg, og Brostrøms Planteskeole blev den første i Nørrejylland. Brostrøm var bl.a. med til at sætte præg på udformningen af Borgvold og var den første formand for Almindelig Dansk Gartnerforening.
- 16 Fugleøen** blev dannet i 1946, idet kommunen havde jord i overskud fra gravning af et bassin til renseanlæg. Jagtforeningen havde ønsket at anlægge en ø som en rugeplads til de halvvilde fugle, idet ænderne dengang

Vil du vide mere om Viborg

– så kontakt

Viborg Turistbureau

Nytorv 9

8800 Viborg

tlf. 8725 3075

www.visitviborg.dk

Bo i naturskønne omgivelser ved Viborg-søerne

Viborg Sø-Camping

Vinkelvej 36B

8800 Viborg

tlf. 8667 1311

www.camping-viborg.dk

Golf Hotel Viborg

Randersvej 2

8800 Viborg

tlf. 8661 0222

www.golf-hotel-viborg.dk

Nørresø

Asmild Klostervej 13

8800 Viborg

tlf. 8667 1811

Danhostel

Viborg Vandrerhjem

Vinkelvej 36

8800 Viborg

tlf. 8667 1781

www.danhostel.dk/viborg

Nørresø

- 1 »Margrethe I«
- 2 Golf Salonen
- 3 Borgvold
- 4 Bibelhaven
- 5 Pilehaven
- 6 Viborg Katedralskole
- 7 Krudthuset
- 8 Nørremølle/Nørre enge
- 9 Granada
- 10 Nørresø

- 11 Landbrugscenter Midt

- 12 Asmildkloster Landbrugs-
skole

Søndersø

- 13 Kunsthallen Brænderigården
- 14 I plænen og under
parkeringspladsen op
mod Brænderigården
- 15 Brostrøms Minde
- 16 Fugleøen

17 Golf Hotel Viborg

18 Arealet langs Sønder sø/
vestsiden

19 Te-huset

20 B67

21 Øster Teglård

22 Strandparken

23 Sønder Mose

24 Søndermølle

25 Amtmandens bro

26 Viborg Sø-Camping

27 Danhostel Viborg Vandrerhjem

28 Forstbotanisk Have

29 Gymnastik- og
Idrætshøjskolen

30 Nordisk Park

31 Viborg Handelsskole

32 Klosterskoven

33 Asmild Kirke

34 Asmild Klosterhave

35 Hedeselskabet

36 Fødevareregion Viborg

**Nørresø
i tal**

Areal	124 ha
Største dybde	12,2 m
Gennemsnitsdybde	7,0
Vandmængde	8.000.000 m ³
Vandgennemstrømning. .	450 l/sek.
Opholdstid i søen	220–320 døgn
Topografisk opland	35 km ²

**Søndersø
i tal**

Areal	145 ha
Største dybde	7,0 m
Gennemsnitsdybde	3,6 m
Vandmængde	5.200.000 m ³
Vandgennemstrømning. .	516 l/sek.
Opholdstid i søen	100–130 døgn
Topografisk opland	42 km ²

ikke var så almindelige i søerne. Ved udvidelse af vejdamningen i 1954 blev der fundet et 500 år gammelt metalbælte – formentlig en fornem frues livbælte. Originalen kan ses på Viborg Stiftsmuseum, og en kopi af bæltet er nu en del af Viborgs borgmesterkæde. I 1987 erklærede nogle aktivister øen for atomvåbenfri zone – så her er der fredeligt.

17 Golf Hotel Viborg er bygget i 1986. Arkitekterne Hougaard Nielsen og Nørgaard Pedersen har ladet sig inspirere af den tidligere kongsborg på Borgvold. I dag drives det fire-stjernede Golf Hotel Viborg af direktør Karl Marchl, og der findes 133 værelser med 250 senge. Værelserne er smukt indrettede med herregårdsmøbler, farve-tv, telefon og minibar. Nogle af værelserne er specielle VIP-værelser med blandt andet aircondition og egen sauna. Der findes også indendørs swimming-pool, sauna, boblebad, solarium og billard m.m. I Restaurant Brænderigården kan nydes danske og internationale retter med brug af årstidens friske råvarer. Golf Hotel Viborg og Golf Salonen danner de perfekte rammer for vellykkede arrangementer, såsom konferencer, møder, kurser og familiefester. Der kan være op til 550 deltagere.

18 Arealet langs Sønder sø/vestsiden – skrænterne ned mod søen var i mange år beboet af håndværkere. Det var især farverne, garverne og brændevinsbrænderne, som holdt til her, idet de havde et stort behov for at bruge vand og komme af med spildevand. Staten førte an på søbredden og anlagde i 1743 Viborg Tugt- og Manufakturhus. Forbrydere fra det meste af Jylland blev indespærret her, og Viborg fik sin første egentlige fabriksproduktion, idet fangerne søgtes forbedret gennem hårdt og regelmæssigt arbejde, især med tekstilfabrikation.

I de flotte bygninger, der i dag ligger langs bredden, er der blandt andet psykiatrisk sygehus – Sønder søparken – paraplegifunktion under Sygehus Viborg, bofællesskab Søhuset, Daghus Viborg, kollegieværelser for Viborg Sygeplejeskole og Sygehus

Viborg, daginstitutioner og Amtscentret for Undervisning. De to store, røde bygninger, der ligger ned til søen, kaldes på grund af deres tre længer for bondegårdene. De er opført i 1906. Den 13 etager høje bygning, der kan ses fra søbredden, stod færdig i 1987 og er rygraden i Sygehus Viborg, amtets hovedsygehus.

- 19 Te-huset** hedder det smukke træhus. Det er et udflugtshus uden de helt store bekvemmeligheder og hører under Søndersøparken.
- 20 B67** er en boldklub, der blev dannet i 1967. De første år levede klubben en omskiftelig tilværelse, hvor den ikke havde fast tilknytning til baneanlæg. Først i 1972, hvor Søndermarkens IK rykkede væk fra Sønæs, fik B67 her sit eget anlæg. Der er senere blevet bygget nye klublokaler og omklædningsrum.
- 21 Øster Teglgård** er der kun hovedbygningen tilbage af. Fra 1647 blev der gravet ler og produceret teglsten. Til brændingen af stenene blev der gravet tørv ud længere syd for søen. Produktionen fortsatte frem til omkring 1960. Fra omkring 1900 og cirka 40 år frem hentede ejeren af Øster Teglgård latrin og andet skarn fra de mange tønder, der stod i Viborgs ejendomme, hvor der i begyndelsen ikke var ét eneste wc. I godt og vel en menneskealder har stedets ynder i smuk samklang med skiftende muser inspireret kunstmaleren Lasse Winsløw.
- 22 Strandparken** er et offentligt friareal med en flot udsigt over søen og med en dejlig kælkebakke i vinterperioden. Her er offentlige toiletter, bådpladser samt anløbsbro for det gode skib »Margrethe I«.
- 23 Søndre Mose** – I forbindelse med naturgenopretning er der skabt højere vandstand i moseområdet samt lavet frit udløb til Søndersø. Der er således i Søndre Mose etableret større søarealer, og de våde enge i moseområdet er genetableret. Dette har givet en gavnlig effekt på vandkvaliteten i Søndersø og Søndermølle Å samt skabt gode forhold for flora og fauna.

25

26

27

24 Søndermølle, Kultur- og Naturcenter kan ses mod øst. Den startede med en kornmølle, der blev anlagt omkring 1350. I middelalderen tilhørte Søndermølle nonneklosteret på Asmild, men efter reformationen overgik møllen til privat eje. I begyndelsen af 1800-årene blev der lavet benmelsfabrik (malede ben til gødning). I 1890 blev Søndermølle ombygget til uldspinderi, og spinning af uld fortsatte frem til 1988. I dag er den hjemsted for et kultur- og naturcenter samt friluftsaktiviteter og foreninger.

25 Amtmandens Bro, der er bygget i 1912, er skænket af stiftamtmand Rowland Howard Grøn. Han var meget velhavende og ønskede som indfødt københavnert at gøre sig populær og kendt i det mørke Midtjylland. Ideen med broen var, at turen langs søerne kunne gøres kortere og smukkere ved at følge søbredden. Tidligere var der trapper op til broen, men i 1989 blev broen gjort »kørestolsvenlig«.

26 Viborg Sø-Camping og den øvrige perlerække af attraktivt beliggende institutioner på Søndersøs østbred nyder godt af, at Viborg Kommune i 1906 tog et dybt greb i kommunekassen og købte Asmildkloster Gods. I begyndelsen lå campingpladsen, hvor nu Viborg Handelsskole ligger. Ved at rykke en tand længere ud opnåede campingpladsen at blive Danmarks nok smukkeste beliggende bynære campingplads. Pladsen er porten til både Viborg og resten af Jylland.

27 Danhostel Viborg Vandrerhjem blev bygget 1939 af den lokale tømrermester Aage Havn i den smukke krog ved Forstbotanisk have. I 1974 overtog Viborg Kommune Vandrerhjemmet og lejede det ud til Danmarks Vandrerhjem, der siden har haft Kirsten og Ole Gram som forpagtere. Vandrerhjemmet er blevet udbygget og moderniseret, senest i 1999. Det er således i dag et fire-stjernet vandrerhjem med 26 værelser med eget bad og toilet samt syv værelser med toilet, alt i alt 112 sengepladser. Der findes gode konferencerum og flere gruppe- og opholdsrum. Viborg Vandrerhjem er for rimelige penge et godt overnatningssted for enkeltpersoner, familier, skoler, kurser og studiegrupper.

29

30

31

28 Forstbotanisk Have er anlagt af Hedeselskabet og optrådte på finansloven for 1910–11. Forstfolkene ønskede at studere, hvordan jordbund og klima i det midtjyske påvirkede især udenlandske nåletræer. Resultaterne fra Viborg pegede meget tidligt på nye, brugbare og vækstsikre træarter fra den øvrige del af Europa og fra »Den nye verden«. Der er ca. 200 forskellige buske og træer, hvorpå er sat skilte med navn. Forstbotanisk Have dækker et areal på 6,75 ha, og med den fine beliggenhed byder området på en flot panoramaudsigt over Sønder sø og Viborg by. Kommunen overtog haven i 1930.

29 Gymnastik- og Idrætshøjskolen blev indviet i 1951 og er en folkehøjskole. Sideløbende med almindelige højskolefag tilbydes en spændende og fremadrettet lederuddannelse inden for gymnastik, idræt og friluftsliv. Kurserne varer 17–40 uger. De 125 elever kan benytte de fine faciliteter: svømmehal, idrætshaller og den nybyggede, flotte springsal med åbent ildsted. I sommerperioden tilbydes der kurser af en-to ugers varighed for alle aldre. Her er alt fra golf, kano/kajak, mountainbike og svømning til familieaktiviteter og almindelige højskolefag.

30 Nordisk Park blev indviet i 1997 og består af en plante- og stensamling fra Viborgs nordiske venskabsbyer: Dalvik i Island, Hamar i Norge, Lund i Sverige og Borgå i Finland. Et stort vartegn, som et N, markerer indgangen til området. Der er desuden en norsk bjælkehytte samt en musikalsk legeplads med instrumenter lavet af træ og sten.

31 Viborg Handelsskole – I 1973 kunne Viborg Handelsskole tage de nye bygninger i brug efter i knap 100 år at have undervist forskellige steder i Viborg, senest i Dumpen. Handelsskolen er tegnet af arkitekterne Holger Langvold og Helmuth Nielsen. Allerede i 1979/80 var det nødvendigt at bygge til. De seneste tilbygninger mod søen og Asmild Kirke er tegnet af arkitektfirmaet Kjelgaard & Pedersen. De er opført 1998–99. Viborg Handelsskole tilbyder handelsskolernes grunduddannelse (HG) og handelsgymnasiet (HH) samt Hovedforløbet under elevtiden. Næsten 1000 elever har mulig-

33

34

35

hed for at melde sig på særlige linjer, som f.eks. fodboldlinje, Viborg HK College, international linje, IT-linje og Dekorationslinje. På ErhvervsAkademiet på Vævervej tilbydes videregående uddannelser (Markedsførings- og Administrationsøkonom), Akademiuddannelserne samt kurser for erhvervslivet.

32 Klosterskoven er resterne af parken og haven omkring Asmild Kloster. De gamle træer er fra begyndelsen af 1800-tallet, og skovbunden er spændende med levende fortidsminder i form af forskellige lægeurter fra den oprindelige klosterhave. Bundens fauna udmærker sig ved en stor bestand af sjældne, røde snegle.

33 Asmild Kirke og en stensat brønd er det eneste bevarede fra de fromme augustinernonnens kloster her. Kirken var oprindelig meget imponerende med to tårne og sideskibe. Tilbage er kun hovedskibet og koret fra 1100-tallet, idet der i midten af 1300-tallet var en stor brand. Kirken blev ved genopbygningen reduceret i størrelse. Det oprindelige omrids af kirken kan ses ved at følge farvebåndet i granitbelægningen ved kirkens fod. Klosteret blev nedlagt i forbindelse med reformationen i 1536. I 1132 blev bisp Eskil dræbt foran alteret, og i 1241 skrev bisp Gunner, der var rådgiver for Valdemar Sejf, fortalen til Jydske Lov på stedet.

Statuen på forpladsen er af kunstneren Erik Heide. Den stiliserede bisp er netop den navnkundige Gunner, som residerede på Asmild til sit 99. år.

34 Asmild Klosterhave er en offentlig have anlagt i forbindelse med Dansk Planteskoleejerforenings 100-års jubilæum i 1998. Her har tidligere ligget en klosterhave og en abildgård. Den genskabte have viser eksempler på læge- og krydderurter, som munke og nonner har kendt og brugt fra 1100-tallet til 1400-tallet. Fire æbletræer symboliserer den tidligere abildgård syd for haven.

35 Hedeselskabet kunne i 1980 tage de imponerende bygninger på Klostermarken i brug. Bygninger-

ne, der er tegnet af arkitekt C. F. Møller, følger terrænets kurver. Det Danske Hedeselskab blev stiftet i 1866 med det formål at fremme opdyrkningen af de danske hedeområder. Selskabets første direktør, Enrico Mylius Dalgas, arbejdede fra 1865 efter det princip, som digteren H. P. Holst i 1872 formede i udødelige ord: »For hvert et tab igen erstatning findes, hvad udad tabes, det må indad vindes«. En flot statue af Dalgas blev rejst foran bygningen den 15. juni 1999. I dag er Hedeselskabet én af Danmarks førende virksomheder inden for natur og miljø, og selskabet arbejder bredt inden for skov og landskab, miljø og energi samt skovmaskiner.

36 Fødevareregion Viborg – På arealet foran Hedeselskabet ligger Fødevareregion Viborg. Med Asmildkloster Landbrugsskole, Hedeselskabet og Landbrugscenter Midt som naboer findes et fælles videnscenter for landbrug og fødevarer.

Bademuligheder

Der er gode muligheder for at bade i søerne, og især badebroerne ved Nørresøbadet (billedet t.v.) og neden for Viborg Sø-Camping (øverst) er velegnede, se afmærkning på kortet. Nørresøbadet har med sin funkisbygning og rigelige plads masser af kolorit fra tiden, da det på varme sommerdage var Viborgs Bellevue.

Viborg Kommune undersøger gennem hele sommeren badevandskvaliteten.

Sejlads på Viborg-søerne

Viborg Kommune administrerer søerne. Om sejlads på søerne er der lavet et regulativ, der kan fås ved henvendelse til kommunens tekniske forvaltning.

Maskindrevne fartøjer må ikke sejle med en hastighed på mere end fem knob (ni km i timen) og skal være ført af en person over 16 år. Der må ikke være støjgener eller andre ulemper for omgivelserne, ligesom maskindrevne fartøjer skal udvise særligt hensyn over for sejlfartøjer, kajaker, kanoer, vandcykler og fiskende både. Der må ikke kastes anker nærmere end 30 m fra bredden, og længere ophold er ikke tilladt. Får ankeret fat i én af slangerne med ilt, kontakt da Viborg Kommune, Teknisk Forvaltning.

Der er mulighed for at leje plads til sin båd, nemlig ved Strandparken, Borgvold og ved Sct. Kjelds Gade. Kontakt Viborg Kommune, Teknisk Forvaltning herom. Der er også mulighed for at sætte sin båd i søerne for en enkelt dag, dette kan f.eks. ske ved Strandparken eller Nørresøbadet. Vær opmærksom på at overholde parkeringsreglerne med bil og trailer.

Viborg Baadelaug blev oprettet i 1957. Foreningen arrangerer blandt en del andet standerhejsning, sankthansaften, standerstrygning og fiskekonkurrence. Den primære opgave er vinteropbevaring af bådene.

Viborg Roklub er fra 1931 og dermed en af Viborgs ældste idrætsforeninger. Klubben giver masser af aktivitet på søerne, især skal nævnes morgenroning. Klubben har egne træningslokaler.

Viborg Sejlklub holder til i den nordlige ende af Nørresø.

Ud med snøren – så er der bid

Lystfiskeri i Viborg-søerne er frit for alle på de offentligt ejede arealer og administreres af Viborg Kommune. Er du mellem 18 og 67 år, skal du have det statslige fisketegn, der kan købes på Viborg Turistbureau.

Søerne er meget attraktive som fiskevande, idet Viborg Fiskeriforening, www.vibfisk.dk, hvert år udsætter 18.000 ål og 1500 ørreder. Derudover findes de mest eftertragtede arter for lystfiskerne, nemlig sandart, gedde, aborre og karpe. Specielt langs bredden af Søndersø er der rige muligheder for fiskeri næsten overalt – langs Nørresø begrænses mulighederne af bebyggelsen ned til søen. Der er oprettet to fiskesteder til kørestolsbrugere, se afmærkning på kortet.

Der må også fiskes frit fra båd, der må dog ikke sejles hurtigere end fem knob.

Fredningstider og mindstemål

Art	Fredningstid	Mindstemål
Sandart	1/5–31/5 begge dage inkl.	50 cm
Gedde	1/4–30/4 begge dage inkl.	40 cm
Ørred	16/11–15/1 begge dage inkl.	40 cm
Ål	Ingen fredningsperiode	45 cm

For de øvrige fiskearter er der ikke fastsat fredningstid eller mindstemål.

